

Yeni bir anayasa? Evet, ama nasıl?

Hilmi Yavuz

16/10/2011

Türkiye Cumhuriyeti yeni bir Anayasa edinmeye hazırlanıyor.

Her yeni Anayasa yeni bir Cumhuriyet demektir. Bu durumda Türkiye Cumhuriyeti 1921, 1924, 1961 ve 1982 tarihli Anayasalarından sonra beşinci Anayasa'ya sahip olacaktır ki, bu da V. Cumhuriyet demektir.

Gerçi, 1924 Anayasası ile 1982 Anayasası arasında, meselâ 10 Nisan 1926'da, Laiklik ilkesinin kabulünde olduğu gibi, radikal birtakım değişikliklerin yapıldığı görülüyor. Ama dikkate değer olan, 1924 ile 1982 tarihleri arasında yeni bir Anayasa'ya lüzûm görülmemiş olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti, ilk iki buçuk yılında 'Laik' bir Cumhuriyet değildir: - 1924 Anayasası'nın 2. maddesi'nde 'Türkiye Devletinin dini, İslâm dinidir' denilmektedir çünkü... Bu Anayasa 1931, 1934 ve 1937'de (iki defa) tâdil edilmiş; özellikle 5 Şubat 1937'de yapılan değişiklik, merhum Ord. Prof. Dr. Ali Fuad Başgil hocamızın 1955 tarihli ders notları'ndan aktararak söylersem, 'bu kanunun [1924 Anayasası'nın H.Y.] uğradığı tâdillerin en mühimi olmasa da, en orijinalidir.' Başgil Hoca'nın bu değişikliği niçin 'en orijinal' bulduğunu anlamak mümkündür: Zirâ, bu değişiklikle Cumhuriyet Halk Partisi'nin 'umdeleri Anayasa'ya alınmış[tır]' ... Türkiye Cumhuriyeti, bir Parti Devleti'dir artık: Cumhuriyet Halk Partisi'nin Devleti! Rahmetli babam Yahya Hikmet Yavuz'un, 1940'lı yıllarda kaymakamlık yaptığı ilçelerde kutlanan resmî bayramlarda, kürsüye yakasında '6 Ok'lu küçük bir bayrakla çıkarak nutuk verdiğini hatırlıyorum... 'Devlet' demek, 'Parti' demekti çünkü...

Şimdi sormak gerekiyor: 1924 ile 1961 Anayasaları arasında, 'Laiklik' gibi, 'Parti Devleti' gibi, gerçekten çok büyük ve radikal tâdiller yapılmış olmasına rağmen, niçin yeni bir Anayasa yapılmasına lüzûm görülmedi? Zirâ, bu değişiklikler, Türkiye Cumhuriyeti'nin yapısını kökten tâdil eden değişikliklerdir. [Meselâ, seçmen yaşının 18'den 22'ye çıkarılması gibi, ikincil bir değişiklik değil!] İşte tastamam bu nedenle de, Anayasa'ya eklenen yeni maddelerle (Laiklik ilkesi; Parti Devleti ilkesi), 1926 ve 1937 Anayasa'larını yeni birer Anayasa saymak gerekir. Bu durumda sayın Başbakanın vaadi gerçekleşirse, 2012 Anayasası, IV. değil, VI. Cumhuriyet'in Anayasası olacak demektir. [Birilerinin, bana 'seni gidi numaracı Cumhuriyetçi seni!' dediklerini duyar gibi oluyorum!!!]

2012 Anayasa'sı nasıl bir Anayasa olmalı? Hiç şüphesiz 'Atatürk İlke ve İnkılapları' maskesinin arkasına gizlenerek Cumhuriyet Halk Partisi'nin '6 Ok'una Anayasal bir meşruiyet kazandırma taktiyesinden vazgeçilmelidir. Dahası ve asıl önemlisi, her şeyden önce, kavramlara açık ve seçik tanımlar getirilmesi lüzûmunun farkına varılmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. Maddesi'nde sözkonusu edilen 'Demokrasi' ve 'Laiklik' kavramlarından neyin anlaşıldığının, eski deyişle, 'efrâdını

câmî, ağyarını mâni' bir tanımının yapılması gerekir. Alın, meselâ, 'ileri demokrasi' kavramını... AK Parti ve Hükûmet Başkanı'nın 'İleri Demokrasi' kavramıyla neyi anlatmak istediği ile Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanının neyi anladığının aynı şey olmadığını görebilmek için, insanın fazla akıllı olması gerekmiyor...

Sadece bu kavramlar mı? Elbette hayır! Yeni Anayasa, herkesin neredeyse kendi kafasına göre anladığı 'kamusal alan' ve 'sivil toplum' gibi, modern bir toplumun olmazsa olmaz'ı sayılan temel kavramları da açık ve seçik bir biçimde tanımlamalıdır. Kavramların tanımı (anlamı) üzerinde bir Anayasal mutabakat olmadan, demokratik bir siyasal iletişimin gerçekleşmesi de elbette mümkün değildir. Kavramlar konusunda, bugüne kadar (hattâ, bugün bile!) 'men çî goyem, tamburem çî zened' mantığının egemen olduğunu görmemek içinse, insanın bu defa ziyadesiyle ahmak olması gerekiyor...

Yeni Anayasa inşallah Devlete ve Millete hayırlı olur!